

Asia: VN/22132/2020

Valtioneuvoston tasa-arvopoliittinen selonteko

Tulevaisuuden tasa-arvokysymykset

- 1. Tavoitteiden asettamiseksi on selonteossa tarkoitus käsitellä toimintaympäristössä tapahtuvia muutoksia sekä niiden ennakoitavissa olevia vaikutuksia sukupuolten tasa-arvoon. Millaisia tulevaisuutta ennakoivia tasa-arvokysymyksiä tai ongelmia mielestänne pitäisi selonteossa painottaa? Tarkasteltava aika on nykyhetkestä vuoteen 2030. Mainitkaa ja perustelkaaenintään viisi selkeää kysymystä. Mikäli mahdollista, sijoittakaa ne teemaotsikoiden alle sopivaksi katsomaanne kohtaan. Teema-alueet on esitelty edellä.**

-

Tasa-arvopoliittiset tavoitteet

- 2. Marinin hallituksen tavoitteena on parantaa kunnianhimoisesti tasa-arvoa yhteiskunnassa ja nostaa Suomi tasa-arvon kärkimaaksi. Mitkä mielestänne pitäisi olla Suomen kansalliset pitkän ajan tasa-arvopoliittiset tavoitteet, jotka toteutuessaan veisivät Suomea tasa-arvoisemmaksi yhteiskunnaksi? Huomioikaa, että kysymys on tavoitteista, ei välineistä tai toimenpiteistä. Tarkasteltava aika on nykyhetkestä vuoteen 2030. Mainitkaaenintään viisi konkreettista, selkeää ja seurattavissa olevaa tavoitetta.**

-

- 3. Mitkä mielestänne pitäisi olla Suomen tasa-arvopoliittiset tavoitteet koskien Euroopan unionia ja kansainvälistä toimintaympäristöä? Täsmäntäkää ja perustelkaa, mikäli mahdollista.**

-

Sukupuolten oikeudellinen asema

- 4. Lainsäädäntö on yksi merkittävä sukupuolten tasa-arvopoliitiikan väline. Miten lainsäädäntöä tai yksilön oikeussuojaa pitäisi mielestänne kehittää sukupuolten tasa-arvon lisäämiseksi? Huomatkaa, että kysymys ei koske ainoastaan tasa-arvolakia.**

-

5. Moniperusteisella syrjinnällä tarkoitetaan syrjinnän kohteeksi joutumista sukupuolen ja jonkin muun ominaisuuden perusteella. Se voi olla myös rakenteellista. Mitkä moniperusteisen syrjinnän kysymykset mielestänne pitäisi ehdottomasti käsitellä selonteossa?

YK:n vammaissopimus korostaa, että vammaisasiat tulee valtavirtaistaa erottamattomaksi osaksi kestäväen kehityksen strategioita. Sukupuolinäkökulma tulisi sisällyttää kaikkiin pyrkimyksiin edistää vammaisten ihmisten mahdollisuutta nauttia täysimääräisesti ihmisoikeuksista ja perusvapauksista. YK:n vammaissopimus muistuttaa vaikeista olosuhteista, joita kohtaavat vammaiset ihmiset, joihin kohdistuu moninkertaista tai voimakasta syrjintää rodun, ihonvärin, sukupuolen, kielen, uskonnon, poliittisen tai muun mielipiteen, kansallisuuden, alkuperäkansaankuulumisen, etnisen tai sosiaalisen alkuperän, varallisuuden, syntyperän, iän tai muun aseman perusteella. YK:n vammaissopimuksen artikla 6 käsittelee vammaisia naisia ja artikla 7 vammaisia lapsia.

Ohessa on teema-alueisiin liittyviä huomioita näkövammaisten ihmisten näkökulmasta.

Hoito ja huolenpito

Vammaiset naiset kokevat vammaisia miehiä enemmän epäasiallista kohtelua terveydenhuollossa. Se ilmenee esimerkiksi vähättelynä, ylimielisyytenä, asenteellisuutena sekä suoranaisena huutamisena ja häirintänä. Ongelmia on koettu muun muassa hoitoprosesseissa ja äitiysneuvoloissa. Tieto perustuu Ihmisoikeuskeskuksen ja Vammaisfoorumi ry:n vuonna 2018 toteuttamaan kyselyyn, johon vastasi noin 1500 vammaista ihmistä. Kysely toteutettiin YK:n vammaissopimuksen rinnakkaisraportointia varten.

Työ ja elinkeino

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen ylläpitämän näkövammarekisterin tilastojen mukaan näkövammaisten työllisyysaste on 41,6 %. Se on huomattavasti matalampi kuin koko väestön työllisyysaste. Näkövammaisten naisten ja miesten välillä työllisyysasteessa ei ole merkittävää eroa. Osittain työllisiä eli jotain työ- tai yritystuloja esimerkiksi eläketulon rinnalla saavia on näkövammaisissa naisissa jonkin verran enemmän kuin miehissä. Ihmisoikeuskeskuksen ja Vammaisfoorumin vuonna 2018 toteuttaman kyselyn mukaan vammaiset naiset kokevat vammaisia miehiä enemmän syrjintää työelämässä. Syrjintää vammaiset naiset kokevat esimerkiksi työuralla etenemisen tilanteissa.

Hyvinvointi, terveys ja elinolot

Ihmisoikeuskeskuksen ja Vammaisfoorumin vuonna 2018 toteuttaman kyselyn mukaan vammaiset naiset kokevat vammaisia miehiä enemmän köyhyyttä. Köyhyyden kokemukset vaikuttivat koko elämään ja liittyivät esimerkiksi asumiseen, terveyteen, ruokaan ja liikkumiseen.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen ylläpitämässä näkövammarekisterissä on tutkittu näkövammaisten itsemurhakuolleisuutta. Tutkimus oli rekisteritutkimus, jossa analysoitiin vuosilta 1982–2011 näkövammarekisteriin ilmoitettujen kuolleiden ihmisten kuolinsyitä. Tutkimuksessa

muun muassa havaittiin, että sokeiden 40–49-vuotiaiden miesten ja heikkonäköisten 80–89-vuotiaiden naisten itsemurhavaara on erityisen suuri.

Muut huomiot

6. Muuta mahdollisesti huomioitavaa selonteon valmistelussa?

Näkövammaisten liitto esittää, että tasa-arvopoliittisen selonteon valmistelussa varmistetaan, että saavutettavuus ja esteettömyys kulkevat läpi koko selonteon. Tämä linjaus on YK:n vammaissopimuksen mukaista. YK:n vammaissopimuksessa saavutettavuutta ja esteettömyyttä käsittelee artikla 9. Se koskee muun muassa viestintää, tiedonsaantia ja ympäristöä.

Kokko Sari
Näkövammaisten liitto ry